

บันทึก

เรื่อง หรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการนำที่ดินที่มีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดิน
เพื่อประโยชน์ในราชการกรมป่าไม้มาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๒๐๕/๒๑๐๕๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับรายงานจาก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ว่า กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเศรษฐกิจเสื่อมสภาพให้ ส.ป.ก.เพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดิน ในส่วนของจังหวัดระยองได้รับมอบ พื้นที่รวม ๓ ป่า ซึ่งมีป่าเขาห้วยมะหาด-เขาน้อย-เขาคอก รวมอยู่ด้วย โดย ส.ป.ก.ได้รับแจ้งจาก จังหวัดระยอง ว่าเป็นพื้นที่ที่ทับซ้อนกับที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ ตำบลห้วยโป่งและตำบลสำนักกะท้อน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๓๒ ซึ่งกำหนดให้ หวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าไว้เพื่อประโยชน์ในราชการแห่งกรมป่าไม้ ซึ่งปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ได้พิจารณาในประเด็นที่ดินในเขต พระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินเพื่อประโยชน์ในราชการของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ซึ่งออกโดย อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๕๓๘ และที่ดินที่จัดขึ้นทะเบียนเพื่อให้ทบวงการเมืองใช้ประโยชน์ในราชการตาม มาตรา ๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เป็นที่ราชพัสดุตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุหรือไม่เพียง ใด โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) มีความเห็นว่า “สำหรับที่ดินใน เขตพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินนั้น โดยที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯได้ตราขึ้น ก่อนพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘ ใช้บังคับ โดยได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้าม พ.ศ.๒๕๓๔ เป็นฉบับสุดท้าย ซึ่งที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามฯ เหล่านี้ มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๕๓๗ ได้บัญญัติให้ที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้ ดังกล่าวยังคงเป็นที่หวงห้ามต่อไป แต่ที่ดินหวงห้ามไว้ดังกล่าวจะเป็นที่ราชพัสดุหรือไม่นั้นจะต้อง พิจารณาสภาพของที่ดินหวงห้ามเป็นเรื่อง ๆ ไป ถ้าได้ขึ้นทะเบียนไว้ใช้หรือใช้เพื่อประโยชน์ของ แผ่นดินโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ที่ดินหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์แก่ราชการตำรวจตามพระราชกฤษฎีกา กำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบลบ้านสวน อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พุทธศักราช ๒๕๔๓ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นสนามยิงปืนและกรมตำรวจได้ใช้เป็นสนามยิงปืนแล้ว ที่ดินดังกล่าวเป็น ที่ราชพัสดุ เพราะใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ แต่ถ้าหวงห้ามโดยราชการมิได้ใช้เพื่อ ประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ที่ดินหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์แก่การป่าไม้หรือราชการ กรมป่าไม้ ซึ่งมีความมุ่งหมายจะหวงห้ามไว้เพื่อรักษาป่าไม้ เมื่อสภาพที่ดินตามพระราชกฤษฎีกา หวงห้ามฯยังคงเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าอยู่ที่ดินนั้นก็ไม่ใช่ที่ราชพัสดุ”

ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๒ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ ถึงอธิบดีกรมป่าไม้ เรื่อง ทารือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการลักลอบตัดไม้และแผ้วถางป่าในที่ดินซึ่งมีพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามเพื่อประโยชน์ในราชการกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ มีใจความว่า "ที่ดินที่มีการสงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ในราชการโดยเฉพาะย่อมเป็นที่ราชพัสดุ อยู่แล้วโดยสภาพ ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘ แม้ว่าทบวงการเมืองจะ ยังไม่ได้เข้าใช้ที่ดินที่หวงห้ามไว้ก็ตาม" และกรมป่าไม้ได้มีหนังสือที่ กษ ๐๗๐๒.๐๖/๔๙๐๐ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ถึง อธิบดีกรมธนารักษ์ โดยอ้างถึงหนังสือดังกล่าวและชี้แจงการหวงห้ามที่ดิน ไร่ใช้ราชการกรมป่าไม้ตามพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินดังกล่าว เป็นการหวงห้ามไว้เพื่อ ประโยชน์ในราชการ (กรมป่าไม้) โดยเฉพาะ มิใช่เป็นการหวงห้ามที่ดินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา ป่าไม้เพราะในขณะนั้น (พ.ศ.๒๕๓๗) มีกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาป่าไม้ใช้บังคับอยู่ ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๕๔๔ กรมป่าไม้จึงชอบที่จะกำหนดที่ดินรกร้างว่างเปล่าหรือป่าใดให้เป็นป่าคุ้มครองและป่าสงวน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๕๔๑ ได้อยู่แล้ว โดยไม่ต้องออกพระราช กฤษฎีกาหวงห้ามที่ดินเพื่อรักษาป่าไม้อย่างใด แต่ ส.ป.ก.มีความเห็นว่า กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่ มีหน้าที่คอยดูแลปกป้องรักษาและจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติให้อยู่ในสภาพมั่นคงและยั่งยืน ตลอดไป จะได้ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อประโยชน์ของประชาชน พื้นที่ส่วนใหญ่ของ กรมป่าไม้จึงมิใช่ที่ราชพัสดุตามความหมายในการหวงห้ามเพื่อใช้ประโยชน์เช่นหน่วยงานราชการอื่น ดังตัวอย่างเช่น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่อุทยานแห่งชาติ และพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น ซึ่งมิใช่เป็นที่ราชพัสดุ และเมื่อ ส.ป.ก.พิจารณาจากความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุม ใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) แล้ว มีความเห็นว่าป่าเขาห้วยมะหาด-เขานั่งยอง-เขาครอก เป็น ป่าสงวนแห่งชาติ แม้จะทับซ้อนกับที่ดินตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบล ห้วยโป่ง และตำบลสำนักกะท้อน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๓๒ ซึ่งพื้นที่หวงห้ามนี้มี เนื้อที่ประมาณ ๖๒,๑๒๕ ไร่ ก็ไม่เป็นที่ราชพัสดุ เพราะหวงห้ามเพื่อประโยชน์ในราชการแห่งกรม ป่าไม้ มีความมุ่งหมายจะหวงห้ามไว้เพียงรักษาป่าไม้ เมื่อสภาพที่ดินตามพระราชกฤษฎีกาหวงห้ามฯ ยังคงเป็นที่รกร้างว่างเปล่าอยู่ ที่ดินนั้นไม่เป็นที่ราชพัสดุ เพราะถือว่ามิใช่หวงห้ามเพื่อแผ่นดินโดย เฉพาะ แต่มีความมุ่งหมายจะหวงห้ามไว้เพื่อรักษาป่าไม้ สงวนไว้เพื่อประโยชน์ของพลเมืองใช้ร่วมกัน เป็นรูปแบบหนึ่งของการสงวนและรักษาป่า ความหมายตรงกับมาตรา ๔ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ ที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของอสังหาริมทรัพย์อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิดที่ จัดว่ามิใช่ที่ราชพัสดุ

ความเห็นที่แตกต่างดังกล่าวเป็นอุปสรรคต่อการปฏิรูปที่ดิน และเป็นปัญหาสำคัญที่ควรได้รับ การตีความเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติราชการต่อไปกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงขอหารือ ปัญหา ดังนี้

๑. ที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์แห่งราชการกรมป่าไม้ตามพระราชกฤษฎีกากำหนด เขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบลห้วยโป่งและตำบลสำนักกะท้อนอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

พ.ศ.๒๕๔๒ เมื่อนำมาปฏิรูปที่ดินจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ.๒๕๑๘ หรือไม่

๒. การที่มีกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐๑๘ (พ.ศ.๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ กำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติทับซ้อนกับที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯ ต่อมาถ้ามีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับและมีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ ตามมาตรา ๒๖ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯแล้ว การที่เคยมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯจะมีผลต่อการนำที่ดินนั้นมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอย่างไรหรือไม่

๓. หน่วยราชการใดเป็นผู้รับผิดชอบดูแลที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯนี้ ส่วนที่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ และ ส.ป.ก.สามารถนำที่ดินดังกล่าวมาดำเนินการได้อย่างไรหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) แล้ว สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า ได้มีการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าในท้องที่ตำบลห้วยโป่งและตำบลสำนักกะท้อน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ ๖๒,๑๒๕ ไร่ ไว้เพื่อประโยชน์ในราชการแห่งกรมป่าไม้ โดยการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบลห้วยโป่ง และตำบลสำนักกะท้อน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๔๒^๑ ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงฉบับที่ ๑๐๑๘ (พ.ศ.๒๕๒๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ กำหนดให้ป่าเขาห้วยมะหาด ป่าเขาน้อย และป่าเขาครอก ในท้องที่ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง และตำบลสำนักกะท้อน ตำบลบ้านฉาง ตำบลปลา กิ่งอำเภอบ้านฉาง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เนื้อที่ประมาณ ๑๗,๘๑๑ ไร่ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งพื้นที่ของป่าสงวนแห่งชาตินี้เกือบทั้งหมดทับซ้อนอยู่ในเขตหวงห้ามที่ดินดังกล่าวข้างต้น กรมป่าไม้เข้าใจว่าที่ดินส่วนที่ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ กรมป่าไม้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ ส่วนที่ดินในเขตหวงห้ามที่ดินแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นที่ราชพัสดุ กระทรวงการคลังมีหน้าที่ดูแลรักษาตามพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘ ดังนั้นในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เมื่อกองทัพเรือขอใช้พื้นที่ภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นสถานที่ปฏิบัติงานของกองทัพเรือ กรมป่าไม้ได้อนุญาตโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ แต่เมื่อกระทรวงศึกษาธิการขอใช้พื้นที่บริเวณคาบเกี่ยวระหว่างเขตป่าสงวนแห่งชาติและเขตหวงห้ามที่ดินที่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อสร้างวิทยาลัย มาบตาพุด กรมป่าไม้ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ส่วนพื้นที่ในเขตหวงห้ามที่ดินให้ไปขออนุญาตต่อกรมธนารักษ์โดยถือว่าเป็นที่ราชพัสดุ เมื่อ ส.ป.ก.จะนำพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในบริเวณดังกล่าวมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมป่าไม้ได้ส่งมอบที่ดินให้ ส.ป.ก. เพื่อให้ดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินแต่ที่ดินที่เป็นปัญหาตามที่ ส.ป.ก.หารือนี้มี ๒ สถานะตามกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ เป็นที่ดินที่ได้

^๑ ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๒ เป็นต้นไป

หวงห้ามไว้ตามมาตรา ๑๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ และเป็น ป่าสงวนแห่งชาติตามมาตรา ๖ วรรคสอง^๓ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๗ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาการรวมสามประเด็นดังกล่าว ข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) มีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ แม้อีกกฎหมายดังกล่าวจะถูกยกเลิกไปตามมาตรา ๔ (๖)^๔ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวล กฎหมายที่ดิน พ.ศ.๒๔๙๗ แต่ก็ยังคงเป็นที่หวงห้ามต่อไปตามมาตรา ๑๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ ประมวลกฎหมายที่ดินฯ การจะนำที่ดินที่มีการหวงห้ามไปใช้ในกิจการอื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ เดิมของการหวงห้ามโดยหลักเกณฑ์ ทัวไปจะต้องมีการถอนการหวงห้ามเสียก่อน ซึ่งมาตรา ๙^๖ แห่ง พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ.๒๕๑๘ กำหนดวิธีการถอนการหวงห้ามไว้ว่าให้ตราเป็นพระ ราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย แต่เพื่อให้สามารถ ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ด้วยความสะดวกรวดเร็ว ในมาตรา ๒๖ (๒)^๗ แห่งพระราช

^๒ มาตรา ๑๐ ที่ดินซึ่งได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็น สาธารณสมบัติของแผ่นดิน พุทธศักราช ๒๔๗๘ หรือตามกฎหมายอื่นอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ให้คงเป็นที่หวงห้ามต่อไป

^๓ มาตรา ๖ บรรดาป่าที่เป็นป่าสงวนอยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองและสงวนป่าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ ใช้บังคับ ให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้

เมื่อรัฐมนตรีเห็นสมควรกำหนดป่าอื่นใดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่าไม้ ของป่าหรือ ทรัพยากรธรรมชาติอื่น ให้กระทำได้โดยออกกฎกระทรวง ซึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตป่าที่กำหนดเป็นป่าสงวน แห่งชาตินั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

^๔ มาตรา ๔ ตั้งแต่วันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ให้ยกเลิก

๑๓๑

๑๓๑

(๖) พระราชบัญญัติว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

พุทธศักราช ๒๔๗๘

๑๓๑

๑๓๑

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒ ข้างต้น

^๖ มาตรา ๕ ที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ เมื่อ เลิกใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้น หรือเมื่อสิ้นสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว หรือที่ราชพัสดุที่ทางราชการ หวงห้ามไว้และทางราชการไม่ประสงค์จะหวงห้ามอีกต่อไป ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือ ถอนการหวงห้าม แล้วแต่กรณี โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา นั้นด้วย

^๗ มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินใช้บังคับในท้องที่ใดแล้ว

๑๓๑

๑๓๑

บัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ จึงกำหนดว่า เมื่อกระทรวงการคลังให้ความยินยอมแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินดังกล่าว โดยไม่ต้องถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ ดังนั้น ที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์แห่งราชการกรมป่าไม้ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินในท้องที่ตำบลห้วยโป่งและตำบลสำนักกะท้อน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง พ.ศ.๒๕๙๒ เมื่อนำมาปฏิรูปที่ดินจึงต้องได้รับความยินยอมจากกระทรวงการคลังตามมาตรา ๒๖ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ เสียก่อน

ประเด็นที่สอง การหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าไว้ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตหวงห้ามที่ดินฯ แม้ว่าต่อมาจะมีการออกกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติฯ ทับซ้อนที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้ก็ได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการหวงห้าม ดังนั้น การที่พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะมีผลเป็นการเพิกถอนเขตป่าสงวนแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ ก็มีได้มีผลเป็นการเพิกถอนสภาพการหวงห้ามที่ดินแต่อย่างใด เมื่อที่ดินยังมีสภาพเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าที่มีการหวงห้ามอยู่ การจะนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจึงต้องได้รับความยินยอมจากกระทรวงการคลัง ตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่ง

ประเด็นที่สาม ที่ดินที่ได้หวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์แห่งราชการกรมป่าไม้ กรมป่าไม้เป็นผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบ แต่การนำที่ดินดังกล่าวมาปฏิรูปที่ดินก็ต้องดำเนินการตามมาตรา ๒๖ (๒)^๕ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฯ ด้วย

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน
(นายอัคราทร จุฬารัตน)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๕๐

---

(๒) ถ้าในเขตปฏิรูปที่ดินนั้นมีที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังได้ให้ความยินยอมแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินนั้น มีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ และให้ ส.ป.ก.มีอำนาจนำที่ดินนั้นมาใช้ในการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น.